

Türkiye: İstanbul Barosu yönetim kuruluna açılan dava, hukuk mesleğinin bağımsızlığına “doğrudan bir saldırıdır”

12 hukuk ve insan hakları örgütü, duruşma öncesinde yönetim kuruluna açılan dava için görüş sundu*

12 uluslararası hukuk ve insan hakları örgütü, mahkemeye sunulan ortak görüşte, İstanbul Barosu yönetim kuruluna açılan ceza ve hukuk davalarının Türkiye’nin uluslararası insan hakları yükümlülükleriyle bağdaşmadığı ve avukatlık mesleğinin bağımsızlığına doğrudan bir saldırı teşkil ettiği uyarısında bulundu.

Aralarında Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi’nin de bulunduğu, önde gelen insan hakları ve meslek örgütleri tarafından hazırlanan ortak *amicus curiae* (*mahkemenin dostu, üçüncü taraf*) görüşü, 5 Eylül Cuma günü İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi’ne sunuldu. Davanın iki gün sürmesi beklenen ikinci duruşması ise yarın başlıyor.

İstanbul Barosu Başkanı İbrahim Kaboğlu ve on yönetim kurulu üyesini hedef alan dava, iki Kürt gazeteci Nazım Daştan ve Cihan Bilgin’in Suriye’nin kuzeyinde insansız hava aracı saldırısında öldürülmesi iddiasının ardından Baro’nun 21 Aralık 2024’te yaptığı basın açıklaması gerekçe gösterilerek açıldı.

İstanbul Barosu açıklamada, çatışma bölgelerindeki gazetecilere sağlanması gereken uluslararası hukuk güvencelerini hatırlatmış, ölümlerin etkili bir şekilde soruşturulmasını talep etmiş ve aynı gün İstanbul’da düzenlenen bir gösteride gözaltına alınan protestocuların ve avukatların serbest bırakılmasını talep etmişti. Buna karşılık Türkiye’deki soruşturma makamları, Baro yönetimi hakkında “terör örgütü propagandası” ve “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçlamalarıyla ceza soruşturması açtı; eş zamanlı olarak, yönetim kurulunun görevlerine dair yasada belirtilen amaçları aştığı gerekçesiyle görevden alınmasına yönelik bir hukuk davası süreci başlattı. 21 Mart 2025 tarihinde, İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesi, yönetim kurulunun tamamının görevine son verilmesine karar verdi; bu karar şu anda istinaf aşamasında.

12 örgüt ortak görüşlerinde, bu davaların Türkiye’nin uluslararası insan hakları hukuku kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal ettiğini savunuyor. İstanbul Barosu’nun açıklamasının, baronun insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü savunma yönündeki mesleki görev ve yükümlülükleri kapsamında olduğunu dile getiriyor.

“İstanbul Barosu yönetim kuruluna açılan ceza ve hukuk davalarının, hukuka uygun, hak temelli savunuculuk faaliyetinde bulunulmasına karşı misilleme niteliğinde” olduğunu ifade eden Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi Direktörü Ayşe Bingöl Demir, sözlerini şöyle sürdürdü: “Bu süreçler, avukatlık mesleğini sindirmeye ve devlet otoritesine eleştiri yöneltten kurumları susturmaya yönelik geniş çaplı bir çabanın parçasıdır.”

İmzacı örgütler, baroların hukuk ve insan haklarıyla ilgili kaygılarını herhangi bir baskı, sindirme ya da cezalandırma tehdidi olmaksızın dile getirebilme özgürlüğüne sahip olması gerektiğini vurguluyor. Avrupa Barolar ve Hukuk Dernekleri Konseyi (CCBE) Başkanı Thierry Wickers’in da belirttiği gibi: “Bu eylemler, sadece İstanbul Barosu’na yönelik bir saldırı değil, demokratik bir toplumun temel direklerinden biri olan ve hukukun üstünlüğünün sağlanması ve devlet gücünün kötüye kullanılmasının önlenmesi için temel güvence teşkil eden bağımsız avukatlık mesleği fikrine yönelik bir saldırdır.”

Amicus görüşüne göre, baro yönetimine yöneltelen suçlamalar hem muğlak hem de hukuki temelden yoksun ve bu suçlamalar uluslararası hukukun kanunilik, gereklilik ve ölçülülük kriterleri ile bağdaşmayan, aşırı geniş tutulmuş terörle mücadele ve “dezenformasyon” yasalarına dayandırılıyor. Oysa ki Baro’nun açıklamasının hiçbir bölümü makul bir şekilde “şiddeti teşvik etmek” ya da “terör propagandası yapmak” olarak yorumlanamaz. Aksine bu açıklama, Baro’nun üyelerini savunan ve hukuka aykırı gözaltılar ile uluslararası hukukun ihlali iddialarına karşı ses yükselten kurumsal bir güvence olma rolünü yerine getirmesinden ibaret.

“İstanbul Barosu’nun açıklaması, hem yasal yetkileri hem de uluslararası düzeyde güvence altına alınmış olan rolü kapsamında kalmaktadır” diyen Uluslararası Barolar Birliği İnsan Hakları Enstitüsü Direktörü Baroness Helena Kennedy, şunları kaydetti: “Böyle bir açıklamanın suç sayılması, hukuken savunulamaz ve siyasi açıdan da son derece kaygı vericidir.”

İmzacı örgütler, bu davanın münferit olmadığını, Türkiye’de baroların artan müdahalelerle karşı karşıya kaldığı, avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle giderek daha fazla yargılandığı ve muhalif kurumların sistematik baskılara maruz kaldığı daha geniş bir örüntünün simgesi olduğunu vurguladı. Uluslararası Af Örgütü Avrupa Bölgesel Direktör Yardımcısı Dinushika Dissanayake, konuya dair şu uyarıda bulundu: “Bu davada yaşananlar, sadece yapısal bir sorunun yansıması değil, aynı zamanda son derece tehlikeli bir emsal teşkil etmektedir: Ceza hukuku yalnızca görevlerini yerine getiren avukatları, onların meslek örgütlerini ve insan hakları savunucularını hedef almak amacıyla kötüye kullanılmaktadır. Türkiye’nin aşırı geniş düzenlenmiş terörle mücadele yasaları istismara açıktır. Bu tür kovuşturmalar, yetkililerin insan hakları yükümlülüklerine uymalarını talep etmenin ağır bir bedeli olduğunu ve hem avukatların hem temsilcilerinin hem de hepimizin ifade özgürlüğü hakkının keyfi olarak sınırlandırılabilceğini gösteren gözdağı niteliğinde bir mesaj vermektedir. Bu tablo karşısında adil olan tek sonuç, yarınki duruşmada İstanbul Barosu’nun tüm yöneticilerinin beraat etmesidir.”

Bu endişeler ışığında, uluslararası örgütler, İstanbul mahkemesinden devam eden ceza ve hukuk süreçlerinin hukuka uygunluğunu ve yerindeliğini; avukatların ve baroların bağımsızlığı ile ifade ve örgütlenme özgürlüğü haklarına ilişkin standartlar da dahil olmak üzere, Türkiye’nin bağlayıcı uluslararası insan hakları hukuku yükümlülükleri doğrultusunda değerlendirmesini talep etti. *Amicus curiae* görüşünde de vurgulandığı üzere, İstanbul Barosu yönetim kuruluna yöneltelen suçlamalar ve diğer müdahaleler bu standartlarla açıkça çelişiyor, siyasi amaçlarla hareket edildiği izlenimi veriyor ve hak temelli savunuculuk faaliyeti yürüten hukukçular ile örgütler açısından tehlikeli bir emsal teşkil etme riski taşıyor.

***Amicus curiae* görüşünü sunan örgütler:**

Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi

Uluslararası Af Örgütü

Avrupa Barolar ve Hukuk Dernekleri Konseyi

Alman Federal Barosu

İnsan Hakları İzleme Örgütü

Uluslararası Barolar Birliği İnsan Hakları Enstitüsü

Uluslararası Hukukçular Komisyonu

Tehlikede Olan Avukatlar için Uluslararası Gözlemevi

İngiltere ve Galler Barosu

Avukatlar için Avukatlar

PEN Norveç

Demokrasi ve Dünya İnsan Hakları için

Avrupalı Avukatlar Birliği

Daha fazla bilgi için: info@turkeylitigationsupport.com